

SENSORVEILEDNING

Hjemmeeksamen vår 2022 - SPED2200 Den spesialpedagogiske tiltakskjeden

1. Kort om emnet

Emnet inkluderer følgende tematiske områder:

1. inkluderende og tilpasset opplæring/et tilpasset pedagogisk tilbud og forholdet mellom tilpasset opplæring/et tilpasset pedagogisk tilbud og spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp
2. kartlegging, vurdering og forbedringsarbeid i barnehage og skole
3. fasene i den spesialpedagogiske tiltakskjeden og sammenhengen mellom dem
4. rådgivning, veiledning, refleksjon og samarbeid og holdninger til normalitet og avvik

2. Vurdering

Vurderingen skal ta utgangspunkt i læringsutbyttebeskrivelsene for emnet:

Kunnskapsmål

Gjennom arbeidet med emnet skal kandidaten opparbeide kunnskaper om og innsikt i

- sentrale intensjoner for inkluderende og tilpasset opplæring/et tilpasset pedagogisk tilbud og for forholdet til spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp
- kartlegging og samspillet med kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling for å klarlegge og møte tilpasningsbehov
- retningslinjer og handlingsrom i den spesialpedagogiske tiltakskjeden og sentrale arenaer, oppgaver og ansvarsfordelinger som kjeden omfatter
- Rådgivnings- og veiledningsoppgaver og samarbeid mellom berørte parter i spesialpedagogisk virksomhet og syn på normalitet og avvik

Ferdighetsmål

Gjennom arbeidet med emnet skal kandidaten utvikle begynnende ferdigheter som styrker evnen til å kunne

- utføre oppgaver knyttet til inkluderende og tilpasset opplæring og til å legge til rette et samspill mellom ordinær opplæring/et ordinært tilbud for alle og spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp for personer med særlige behov
- utføre oppgaver knyttet til kartlegging, som grunnlag for vurdering av tilpasningsbehov og utvikling av adekvate tiltak
- utføre oppgaver i ulike faser og på ulike arenaer i den spesialpedagogiske tiltakskjeden
- gi råd, veilede og samarbeide om planlegging, gjennomføring og vurdering av tiltak for personer med særlige behov samt stimulere til refleksjon om holdninger til normalitet og avvik

Generell kompetanse

Gjennom kunnskaper og ferdigheter du opparbeider i arbeidet med emnet skal du utvikle en begynnende kompetanse som styrker evnen til å kunne

- analysere og forholde seg til retningslinjer og handlingsrom i opplæringen for personer med særlige behov
- kartlegge og vurdere individ-, relasjons- og systemfaktorer slik at det bidrar til kvalitetsutvikling i spesialpedagogisk virksomhet
- utvikle arenakunnskap og utføre oppgaver i den spesialpedagogiske tiltakskjeden på en reflektert og innovativ måte
- utføre rådgivning, veiledning og delta i samarbeid om spesialpedagogisk virksomhet og reflektere over holdninger til normalitet og avvik

3. Mer spesifikt om oppgaven, gjennomføring og vurderingskriterier

Oppgaven

Eksamen består av to deler:

Del 1 vektet 50% og består kortsvaroppgaver og alle oppgavene skal besvares. Det forventes at hver oppgave besvares presist og kortfattet med ca. 100 – 200 ord.

Del 2 vektet 50% og består av drøftingsoppgaver og kandidaten skal kun besvare én av de to oppgavene.

Tid til besvarelse

3 dager, fra 18. mai kl. 09.00 til 20. mai kl. 14.00

Besvarelsen

Besvarelsen skal skrives med litteraturhenvisninger som følger APA's referansestil, 7. utgave. Til slutt i besvarelsen skal det settes opp litteraturliste med kildene som brukes i besvarelsen. Den totale lengden på besvarelsen bør ikke overstige 2200 ord (del 1 og del 2 til sammen). Litteraturliste og ev. innholdsfortegnelse kommer utenom ordtelling. Det føres én felles litteraturliste for hele eksamen (altså del 1 og del 2 samlet).

Vurdering

Besvarelsen vurderes på en gradert karakterskala fra A til F, der A er beste karakter og F er stryk. I vurderingen av besvarelsen vektlegges

- at oppgavene besvares
- at oppgaven presiseres og avgrenses når dette er relevant (gjelder spesielt drøftingsoppgave)
- faglig innhold og argumentasjon
- faglige refleksjoner og selvstendighet
- bruk av relevante kilder
- logisk oppbygging, indre sammenheng og presisjon og klarhet i argumentasjon
- vesentlig overskridelse av besvarelsens anbefalte maksimum lengde

Det er det faglige innholdet i besvarelsen som skal vektlegges mest vurderingen, mens formfeil knyttet til referanser bør vektlegges minimalt hvis de er forståelige og sporbare.

Relevant pensum og forelesninger/aktiviteter er nevnt under. Litteraturen som er nevnt under hver oppgave er ikke uttømmende, se pensumliste for oversikt over alle pensumkilder. I tillegg kan kandidaten velge å benytte seg av tillegglitteratur.

Oppgavebeskrivelse:

Del 1 KORTSVARSOPPGAVER (vektes 50%)

Alle oppgavene skal besvares

Oppgave 1

Redegjør kort for fordeler ved å bruke observasjon som kartleggingsmetode i barnehagealder.

Oppgave 2

Redegjør kort for hva som kjennetegner og er fordeler med en test som er standardisert. Gi et eksempel på når dette kan være aktuelt å bruke. Begrunn svaret.

Oppgave 3

Redegjør kort for hvilken funksjon systemrettet arbeid i PP-tjenesten har, og gi et eksempel på et slikt type arbeid.

Oppgave 4

Redegjør kort for hva som er hensikten med at skolen utarbeider en pedagogisk rapport for henvisning til PP-tjenesten?

Del 2 DRØFTINGSOPPGAVE (vektes 50%)

Velg oppgave 1 eller 2 - kun én av oppgavene skal besvares. Kandidaten står fritt til å avgrense oppgaven innenfor rammene som er gitt.

Oppgave 1

Redegjør for utfordringer knyttet til bruk av screeningtester for å avdekke risiko for vansker, og diskuter hvordan kartlegging og testing kan ha både positive og negative konsekvenser knyttet til seg ved bruk i barnehagen og/eller skolen.

Oppgave 2

Drøft samspillet mellom spesialundervisning og ordinær opplæring og hvordan dette kan ha betydning for læringsutbytte til elever med rett til spesialundervisning?

4. Om vurdering av de spesifikke oppgavene

DEL 1 skal telle 50%

Oppgave 1

Redegjør kort for fordeler ved å bruke observasjon som kartleggingsmetode i barnehagealder.

I denne oppgaven skal kandidatene kort redegjøre for fordeler ved å bruke observasjon som kartleggingsmetode. Det finnes flere varianter og begreper for ulike observasjonsmetoder, men det er først og fremst *fordelene* ved å bruke observasjonsmetoder som er viktig å svare på. Man kunne også ha nevnt fallgruver ved observasjon som kartleggingsmetode, og det finnes både fordeler og ulemper ved metoden. Det er imidlertid tilstrekkelig at kandidaten kun reflekterer over fordeler.

Noen fordeler:

- Det mest sentrale som bør komme frem er fordelene ved at observasjon som metode er noe som foregår i barnets naturlige miljø. Hvis kandidaten begrunner hvorfor dette er sentralt akkurat for barnehagebarn, er det veldig bra.
- En annen fordel er at observasjon kan kartlegge samspill mellom ulike personer, og ulike typer atferd i ulike situasjoner.
- Observasjoner er også en metode som er velegnet i denne alderen da det kan gi hypoteser om for eksempel kognitive funksjoner, motivasjon og selvoppfatning, som kan kartlegges ved hjelp av andre tilnærminger.
- Kandidaten kan også nevne eksempler på vurderingsskjemaer – som f.eks. TRAS som brukes i mange barnehager. Dette gir for eksempel fordeler som at informasjon fra flere ulike informanter kan hentes inn og man kan sammenligne informasjon. Det er imidlertid ikke noe krav at kandidaten kommer med et eksempel.
- Kandidaten kan også beskrive fordeler ved metoden relatert til at det dreier seg om barn i *barnehagealder*. Metoden kan være egnet når man er usikker på hva som ligger i eventuelle bekymringer, som en start på en eventuell kartleggingsprosess. Barn i denne alderen kan også være mer krevende å kartlegge ved andre typer tester eller mangel på kartleggingsmaterieell.
- Kandidaten kan gjerne beskrive vansker der fremgangsmåten kan være spesielt relevant, som i vurdering av atferdsproblemer, aktivitetsnivå, oppmerksomhet, sosial kompetanse, relasjoner til andre jevnaldrende, familie og andre voksne.

Gode besvarelser vil kort forklare kjernen i hva som er *fordelen* ved metoden. Det er ok om kandidaten nevner ulike metoder/variasjonsbruk innenfor observasjon, men gode besvarelser er tydelig på fordelene. Gode besvarelser vil også kunne nevne *flere fordeler* og *reflektere over/begrunne* hvorfor metoden er spesielt relevant i denne aldergruppen.

Hovedlitteratur (annen relevant litteratur kan også benyttes):

- Nilsen, D.V. (red.) (2014) *Spesialpedagogisk hjelp i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. Kap. 3 og 4.
- Befring, Næss og Tangen (red, 2019). *Spesialpedagogikk*. Oslo: Cappelen Damm. kap. 7.

Spesielt relevante forelesninger:

- Forelesning 23.02.2022, Kartleggingstilnærminger - observasjon
- Noen studenter har også gjennomført observasjoner i barnehager i løpet av praksisperioden, men gjelder ikke alle.

Andre relevante aktiviteter:

- Arbeidskrav 2 (praksisrapport) hadde en oppgave der studentene kunne velge å gjøre observasjon i praksisperioden og rapportere fra den. Noen studenter kan ha gjennomført observasjoner i barnehager i løpet av praksisperioden.

Oppgave 2

Redegjør kort for hva som kjennetegner og er fordeler med en test som er standardisert. Gi et

eksempel på når dette kan være aktuelt å bruke. Begrunn svaret.

Innledningsvis bør kandidaten redegjøre for hva som kjennetegner en standardisert test. At en test er standardisert betyr at den har likest mulig betingelser for administrering, skåring og tolkninger. Det er stram struktur for gjennomføring. Den *kan* også være normert, som betyr at det foreligger normer som blir referansepunkter når man skal vurdere et resultat (prøvd i målpopulasjonen for å finne “normalområdet”).

Det er flere fordeler ved at en test er standardisert:

- Reliabilitet og gyldighet er en sentral fordel ved standardiserte tester, da det er standardiserte regler for administrering og skåring.
- Du får resultater i form av testskårer og tallverdier
- Hvis testen også er normert får du referansepunkter som er nyttig for å vurdere resultatene.
- Personene som utfører kartleggingen av standardiserte tester, har ofte kompetanse om spesifikke vansker og testmetodikk, da en del tester krever sertifisering.
- Eksempel på tester er evnetestene WIPPSI-III og WISC-IV.
- Eksempelen som trekkes frem bør vise at det er snakk om at barnets egenskaper skal vurderes ut fra atferd eller prestasjon i en testsituasjon (og *ikke* referanser til situasjoner som har ønske om å undersøke læringspotensialet jfr dynamisk kartleggingsmetoder eller atferd i naturlige kontekster jfr økologisk kartleggingsmetoder). Et godt eksempel som viser til en type vanske der det er naturlig å gjennomføre en kartlegging ved bruk av standardisert test honoreres. Flere vansketyper kan være aktuelt og kandidaten trenger ikke vise til en spesifikk test så lenge det er tydelig at kandidaten har forstått hva en standardisert test er og når det er aktuelt. Eksempelen kan også relatere seg til utredning av vansker, etter f.eks. henvisning til PP-tjenesten, som i mange tilfeller benytter denne type tester.
- Begrunnelsen av svaret bør relatere seg til at det i dette eksempelet er viktig med en test som er standardisert, der man ønsker et resultat relatert til en spesifikk vanske og/eller utredning – og viktigheten av et pålitelig testresultat. Begrunnelse kan også være av mer beskrivende art – for eksempel et ønske om utredning eller usikkerhet om vanske. I tillegg kan en begrunnelse legge vekt på at bruk av en standardisert test vil kunne avdekke både sterke og svake sider.
- Besvarelser kan også legge vekt på at barnets egenskaper vurderes ut fra atferd eller prestasjon i en "nøytral" testsituasjon.

Hovedlitteratur (annen relevant litteratur kan også benyttes)

- Befring, Næss og Tangen (red, 2019). *Spesialpedagogikk*. Oslo: Cappelen Damm. kap. 7.

Spesielt relevante forelesninger:

- Forelesninger relatert til kartlegging og utredning i modul 2.

Oppgave 3

Redegjør kort for hvilken funksjon systemrettet arbeid i PP-tjenesten har, og gi et eksempel på et slikt type arbeid.

En kort redegjørelse om dette bør vise at kandidaten tydelig har skjønnet at systemrettet arbeid er noe annet enn individrettet arbeid, og at hensikten er at PP-tjenesten også skal hjelpe barnehager og skoler til å tilrettelegge for barn og elever med spesielle behov gjennom kompetanse og organisasjonsutvikling. Gode besvarelser kan også trekke frem at dette er en del av PP-tjenestens mandat, og vise til diskusjoner om sammenhengen mellom systemrettet arbeid, for eksempel tidlig innsats og hvordan det kan henge sammen med individrettet arbeid.

Et eksempel kan relatere seg til arbeid rettet mot både barnehage og skole på ulike nivåer. Det kan gjerne være tydelig på hvem arbeidet er rettet mot, for eksempel pedagogiske ledere i en barnehage eller lærere på en skole, og hvilken type arbeid det er snakk om (dette kan være mye forskjellig, men f.eks. språkstimulering og tidlig innsats; læringsmiljø; skolemiljø og mobbing; leseopplæring; arbeid med skolevegring; eller andre kompetanseutviklingsprosjekter). Det er sentralt at kandidaten her *ikke* beskriver et individrettet arbeid, men viser forståelse for systemperspektivet.

Eksempler på systemrettede oppgaver er også nevnt på Udir sine nettsider:

[Hva gjør PP-tjenesten? \(udir.no\)](https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/samarbeid/pp-tjenesten/hva-gjor-pp-tjenesten/#a124903)

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/samarbeid/pp-tjenesten/hva-gjor-pp-tjenesten/#a124903>

Det forventes at kandidaten har et selvstendig konkret eksempel, ev. et eksempel som utdyper mer om innhold og arbeid enn bare referering til ett av punktene på listen til udir (se lenke over).

Hovedlitteratur (annen relevant litteratur kan også benyttes)

- Befring, Næss og Tangen (red, 2019). Spesialpedagogikk. Oslo: Cappelen Damm. Kap 11.
- Johannesen et al (2010).

Spesielt relevante forelesninger:

- Forelesning 10.02.2022 Utredning: PPTs mandat, rolle og saksgang (lovverk, retningslinjer og veiledere). K. Lundahl.
- Forelesning 27.04.2022 Veiledning og rådgivning i skolen - fra et individ- og systemperspektiv. E. Brinchmann.

Oppgave 4

Redegjør kort for hva som er hensikten med at skolen utarbeider en pedagogisk rapport før henvisning til PP-tjenesten?

Hensikten med en pedagogisk rapport før henvisning til PP-tjenesten, knytter seg først og fremst til at skolen i forkant av en sakkyndig vurdering skal vurdere om eleven trenger spesialundervisning. Det vil si at skolen skal undersøke hvorvidt eleven kan få tilfredsstillende læringsutbytte gjennom tilpasset opplæring i det ordinære opplæringstilbudet, og eventuelt prøve ut tiltak som prøves ut og

evalueres før henvisning.

Ved henvisning gir en pedagogisk rapport viktig informasjon før en sakkyndig utredning, i det den tar for seg kartlegging av elevens forutsetninger for tilpasset opplæring, utbytte av undervisning, utbytte av allerede iverksatte tiltak

Oppgaven kan besvares på ulike måter. Noen vil kanskje legge mest vekt på hva som er innholdet i en pedagogisk rapport og hvorfor det er viktig med kartlegging, informasjonsinnhenting og rapportering av ulike forhold i forkant av en henvisning. Andre vil kanskje legge vekt på bekymringsfasen og faser i den spesialpedagogiske tiltakskjeden, og vektlegge skoles vurdering av opplæringstilbud, individ og systemtilbud før henvisning til PPT.

Gode besvarelser er gjerne tydelige på at skolen må kartlegge hva den ordinære opplæringen består i, og kan også vise til §5-4 om dette. Det som skiller en god og mindre god besvarelse, kan også være at en god besvarelse nevner relevante punkter som skolen bør vurdere før en henvisning (dette kan være flere ting, f eks beskrivelse av barnets/elevens vansker, kartlegging, tiltak som er gjort, hvordan tiltak har fungert, skolens ressurser, elevens opplevelse, fravær, både faglig og sosiale utvikling). En god besvarelse legger gjerne også vekt på at dette er dokumentasjon på hva som er gjort fra skolens side, og at det i det store bildet handler om at skolen må gjøre undersøkelser for å vurdere om en elev trenger spesialundervisning. "Skolen skal ha vurdert og eventuelt prøvd ut tiltak innfor det ordinære opplæringstilbudet med sikte på å gi eleven tilfredsstillende utbytte før det blir gjort sakkunnig vurdering" - og dette arbeidet vil kunne dokumenteres i en pedagogisk rapport, som da er noe skolene legger ved en eventuell henvisning til PP-tjenesten.

Hovedlitteratur (annen relevant litteratur kan også benyttes)

- Befring, Næss og Tangen (red, 2019). Spesialpedagogikk. Oslo: Cappelen Damm. Kapittel 10.
- Buli-Homberg m.fl.(2015), kap 3 - 5; UDIR (2014)
- Veilederen Spesialundervisning (i skolen)

Spesielt relevante forelesninger:

- Forelesning 22.03.2022. Hvem skal henvises og hvor – krav til forarbeid og pedagogisk rapport. I. Gude.

DEL 2 - skal telle 50%

Kandidatene kan velge å svare på oppgave 1 eller oppgave 2. Kun en av oppgavene skal besvares. Kandidatene står fritt til å avgrense oppgaven innenfor rammene som er gitt.

Muligheter for egen avgrensning gjør at kandidatens besvarelse vil kunne utformes ulikt, og de to

ulike oppgavene vil kunne besvares på flere måter og fra forskjellige type problemstillinger og perspektiver.

Drøftingsoppgave 1

Oppgave 1

Redegjør for utfordringer knyttet til bruk av screeningtester for å avdekke risiko for vansker, og diskuter hvordan kartlegging og testing kan ha både positive og negative konsekvenser knyttet til seg ved bruk i barnehagen og/eller skolen.

Innledningsvis spør oppgaven spesifikt om utfordringer knyttet til bruk av screeningtester.

Redegjørelsen bør ha med noen momenter om at en utfordring er at instrumentene skal være mest mulig presise (spesifisitet og sensitivitet, spørsmål om over- og underidentifisering) bør være til stede i besvarelsen. En utfordring kan være feilaktig identifisering ved falske positive resultater eller ubegrunnet trygghet for læring ved falske negative (se f eks. Befring s 163).

Det er ikke forventet at redegjørelsesdelen utgjør en stor del av oppgaven (og det trenger ikke være det for å oppnå en god karakter), men det er forventet at noen hovedutfordringer som knytter seg spesifikt til screeningtester nevnes. Noen vil kanskje nevne eksempler på en screeningtest, det er heller ikke noe krav for en god karakter at spesifikke tester blir nevnt. Om noen kandidater går inn andre aspekter det ikke er direkte spurt om, som f eks normering av tester, eller hva som er nyttig for å møte utfordringene (f eks bruke flere andre typer kartleggingstilnærminger), er *ikke* dette noe som nødvendigvis skal honoreres ekstra for. Det holder her at kandidaten holder seg spesifikt til hovedutfordringene ved akkurat screeningtester og bruken av de for å avdekke risiko for vansker. En presis, god redegjørelse er tilstrekkelig. Befring kapittel 7 er kanskje det mest sentrale i pensumlitteraturen på tema, men boken til Nilsen kapittel 4 berører også screeningtester. Eksempel på screeningtest er også vist i forelesning.

Diskusjonsdelen videre trenger ikke nødvendigvis å kun bli belyst ut fra screeningtester, men inneholde en mer generell diskusjon på tvers av type kartlegging og tester (mer eller mindre avgrenset opp til kandidaten. Kandidaten kan også velge å diskutere positive og negative konsekvenser relatert til barnehage, skole, eller begge deler.

Temaer som kan komme opp om positive og negative konsekvenser kan dreie seg om forebygging, tidlig innsats, identifisering av risiko for vansker, viktigheten av diagnostisering av vansker, viktigheten av å avdekke og forstå barn/elevs styrker og støttebehov, kartlegging for å vurdere læringsmiljøets muligheter for tilrettelegging, og mange flere temaer (mange deler av pensumlitteraturen kan være aktuelle å trekke inn). Noen vil kanskje sette diskusjonen mer i lys av den spesialpedagogiske tiltakskjeden og bekymringsfasen, eller andre faser. Samtidig kan kartlegging og testing også ha noen negative konsekvenser, og det er viktig at gode besvarelser viser at flere perspektiver kan diskuteres og løftes opp. Kandidaten kan avgrense oppgaven etter eget ønske. Derfor også viktig å se om avgrensningen kommer tydelig frem, om besvarelsen svarer til tema som

er valgt, om innholdet og argumentasjonen er faglig fundert, og om kandidaten viser selvstendighet og evne til faglig refleksjon. Logisk oppbygning, indre sammenheng sammen med presisjon og klarhet i argumentasjonen er også viktig i besvarelser som oppnår gode karakterer (A og B).

Drøftingsoppgave 2

Drøft samspillet mellom spesialundervisning og ordinær opplæring og hvordan dette kan ha betydning for læringsutbytte til elever med rett til spesialundervisning?

Denne oppgaven er relativt åpen for kandidatene som velger å besvare denne. De er ikke bedt om å redegjøre for noen begreper innledningsvis, men noen vil kanskje velge selv å starte med å utdype “rett til spesialundervisning”, “spesialundervisning” og “ordinær opplæring”. Mye av pensum og forelesninger er relevant.

Kandidaten kan avgrense oppgaven etter eget ønske. Derfor viktig å se om avgrensningen kommer tydelig frem, om besvarelsen svarer til tema som er valgt, om innholdet og argumentasjonen er faglig fundert, og om kandidaten viser selvstendighet og evne til faglig refleksjon. Logisk oppbygning, indre sammenheng sammen med presisjon og klarhet i argumentasjonen er også viktig i besvarelser som oppnår gode karakterer (A og B).

Graden av hvor godt kriteriene er nådd avgjør karakter (jfr. karakterskalaen til UH-sektoren)

Fagspesifikke karakterbeskrivelse

Karakter	Generell beskrivelse	Fagspesifikk beskrivelse
A	Fremragende prestasjon som skiller seg klart ut. Kandidaten viser særlig god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.	Kandidaten viser høyt kunnskapsnivå, særdeles god oversikt over emnerelevant litteratur og forståelse for emnets spesialpedagogiske område. Kandidaten viser brede og solide kunnskaper om emnet, samt evne til kritisk reflektert og/eller original anvendelse av disse. Begreper, teorier og empirisk kunnskap anvendes sikkert, og drøftingen bæres opp av analytiske problemstillinger. Framstillingen er klart resonnerende og argumentativ, og det er korrekt bruk av referanser og kildehenvisninger.
B	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.	Kandidaten viser en meget god oversikt over emnerelevant litteratur, og demonstrerer god forståelse for og selvstendig anvendelse av kunnskaper inn emnet. Begreper, teorier og empirisk kunnskap anvendes selvstendig i drøfting, og framstillingen er resonnerende og argumentativ, samt korrekt bruk av referanser og kildehenvisninger.
C	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene	Kandidaten viser en ryddig og god oversikt over emnerelevant litteratur, og viser god oversikt over emnets kunnskapsstoff. Relevante begreper, teorier og empirisk kunnskap brukes i drøftingen. Besvarelse viser svakheter når det gjelder presisjon i begrepsbruk og evne til analytisk anvendelse av kunnskapen, spesialpedagogisk resonnement og argumentasjon.
D	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.	Kandidaten kan gjøre rede for deles av den emnerelevante litteraturen, men viser ujevne kunnskaper eller lite faglig selvstendighet. Besvarelsen preges av gjengivelse og i liten grad drøfting av teorier, begreper og empirisk kunnskap, samt upresis og til dels feilaktig begrepsbruk.
E	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.	Kandidaten viser noe kunnskap om, men svært mangelfull oversikt over emnerelevant litteratur. Prestasjonen er tilstrekkelig og innfrir minimumskravene sett i forhold til emnets læringsmål, men heller ikke mer. Begreper og teorier er til dels feilaktig gjengitt, og det er ingen relevant drøfting av oppgitte problemstillinger.
F	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimums-kravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.	Kandidaten har kun svært overflatisk oversikt og den relevante emnelitteraturen og viser store hull i kunnskapen om emnets sentrale temaer. Prestasjonen oppfyller ikke minimumskravene i forhold til emnets læringsmål, verken teoretisk eller empirisk.